

Kennisgedreven onderwijs

Onderzoek naar evidence-informed werken in het onderwijs

Over het onderzoek

Sardes en SEO Economisch Onderzoek hebben in opdracht van het Masterplan basisvaardigheden en Ontwikkelkracht onderzoek gedaan naar de stand van zaken ten aanzien van evidence-informed werken in het funderend onderwijs, d.w.z. primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en gespecialiseerd onderwijs (go). Het onderzoek kan worden beschouwd als een nulmeting en faciliteert een eventueel herhaalde meting om de toekomstige ontwikkeling in evidence-informed werken en impact in kaart te brengen.

Wat is onderzocht?

Beknopte (inter)nationale literatuurscan van publicaties rondom evidence-informed werken binnen het onderwijs.

Enquête onder 972 onderwijsprofessionals.
407 schoolleiders, 427 leraren en 138 ib'ers/oc.

Verdiepende contrastgesprekken tussen onderwijsprofessionals van scholen die in meer of mindere mate zijn gevorderd met evidence-informed werken.

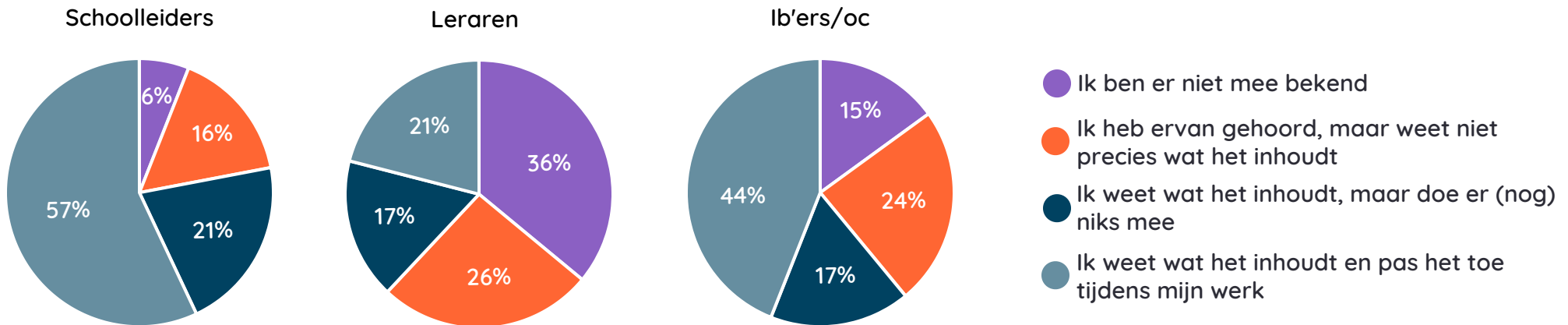
Er zijn zes (online) gesprekken gehouden. Hieraan deden mee: 30 onderwijsprofessionals (2 leraren uit po en 9 leraren uit vo, 2 ib'ers uit po en 1 oc uit vo en 8 schoolleiders uit po en 8 schoolleiders uit vo).

Resultaten literatuurscan

- Om te komen tot verantwoorde onderwijskundige beslissingen met betrekking tot onderwijsaanbod, pedagogisch-didactische benadering, groeiperingsvorm e.d., is evidence-informed werken is een gecombineerde aanpak van:
  - De best beschikbare kennis uit onderzoek (zowel kwalitatief en kwantitatief onderzoek door wetenschappers, maar ook bestaande of zelf-verzamelde data door onderwijsprofessionals van binnen de school);
  - De praktijkkennis van onderwijsprofessionals (kennis, ervaringen, intuïtief inzicht dan wel 'tacit knowledge');
  - De unieke contextinformatie van de onderwijspraktijk (op verschillende niveaus van school tot leerling).
- Er zijn 19 meetinstrumenten geïdentificeerd, voornamelijk uit de internationale zorgcontext, welke gebruikt zijn bij het ontwerp van de enquête van dit onderzoek.
- Op basis van de literatuur is in de enquête onderscheid gemaakt naar vijf domeinen (kennis, vaardigheden, gedrag, attitude en zelfeffectiviteit), rekening houdend met de verschillen in functie, werksoort en werkzaamheden van schoolleiders, leraren en ib'ers/oc.

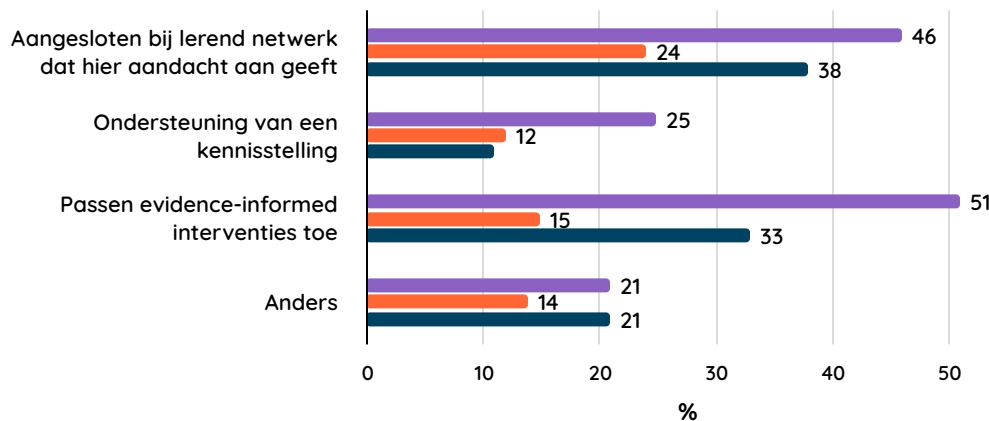
Resultaten enquête onderwijsprofessionals

Bekendheid met en de toepassing van evidence-informed werken

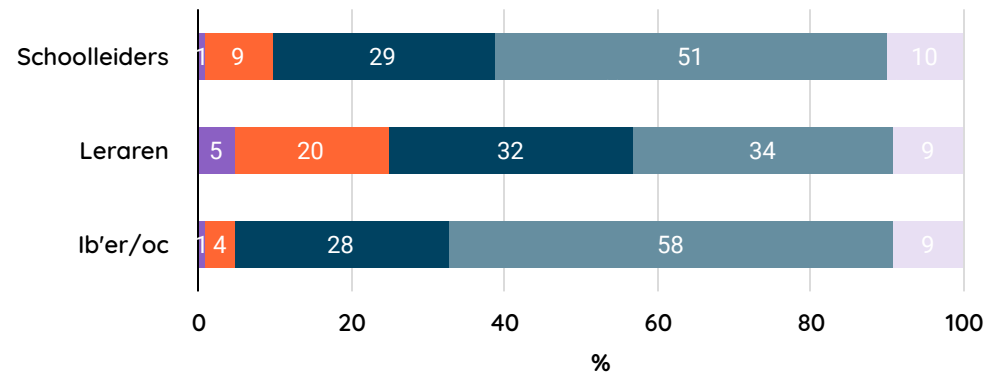

Kennis en vaardigheden

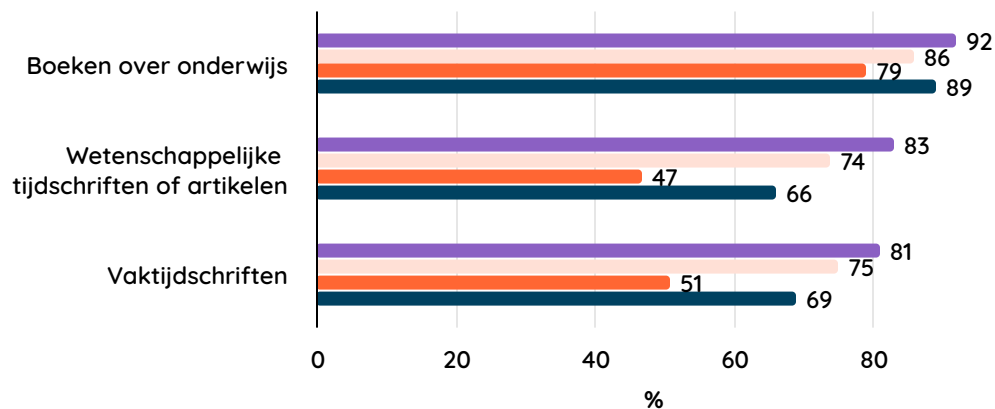
Aanraking met evidence-informed werken

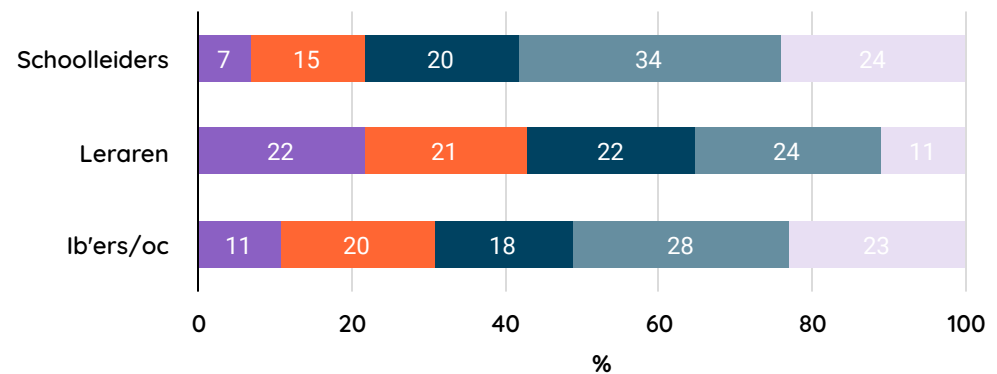
Ik vind het eenvoudig om kennis uit onderzoek te vinden waar ik echt iets mee kan om mijn werk te verbeteren

Meest gebruikte bronnen ter verbetering van onderwijskwaliteit

Ik heb tijdens mijn opleiding en/of daarna gevolgd cursussen geleerd hoe ik evidence-informed kan werken

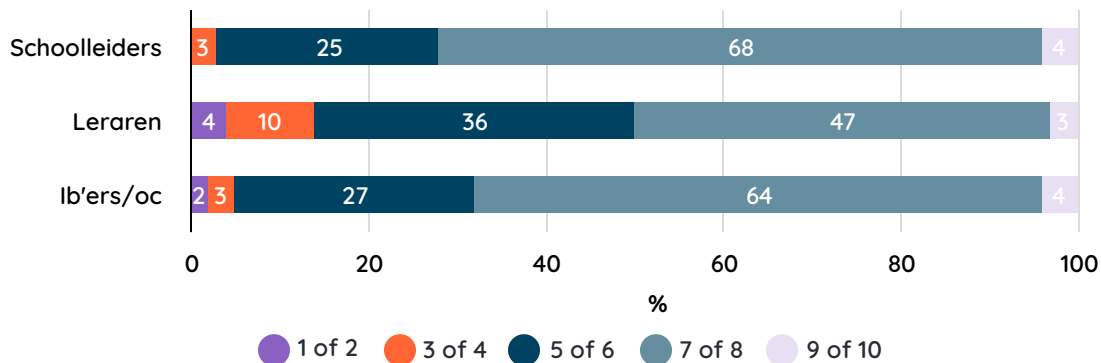

● Schoolleiders over zichzelf
 ● Schoolleiders over anderen binnen de school
 ● Leraren
 ● Ib'ers/oc

● Helemaal niet
 ● Niet echt
 ● Een beetje
 ● Best wel
 ● Helemaal wel

Enquête resultaten

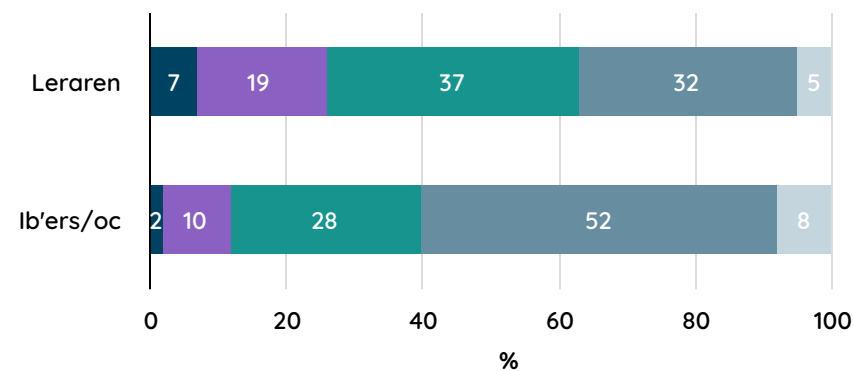
Rapportcijfer voor vaardigheden t.a.v. evidence-informed werken

Onderwijsprofessionals geven hun eigen vaardigheden ten aanzien van evidence-informed werken gemiddeld een hoger cijfer dan het handelen van collega's.

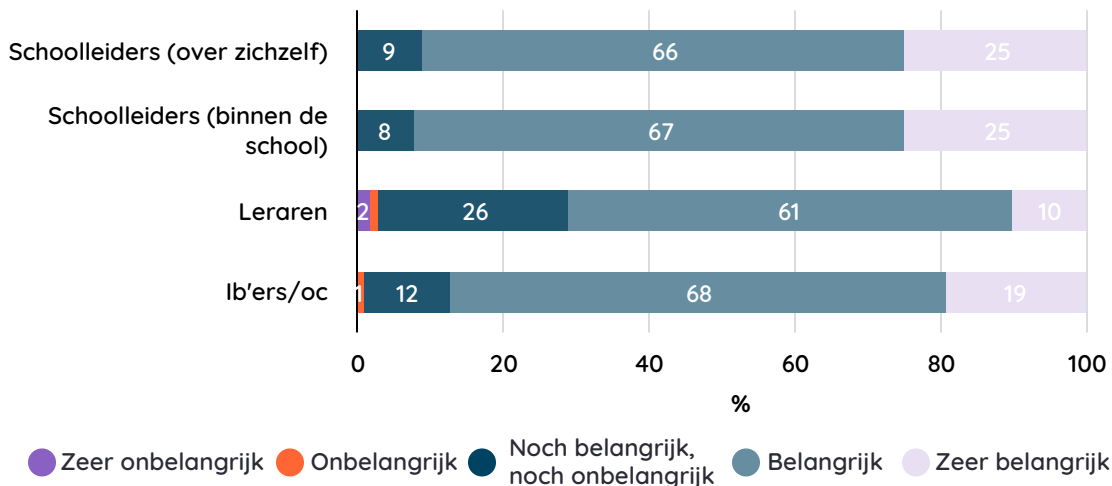
Binnen mijn schoolorganisatie...

... wordt evidence-informed werken ondersteund vanuit de directie/het management

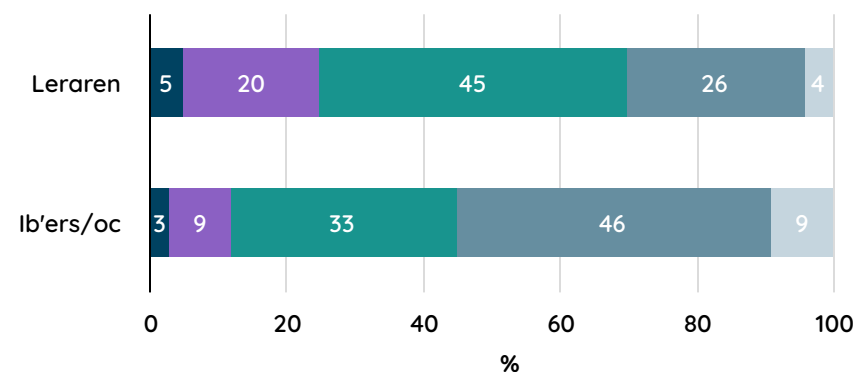

Attitude

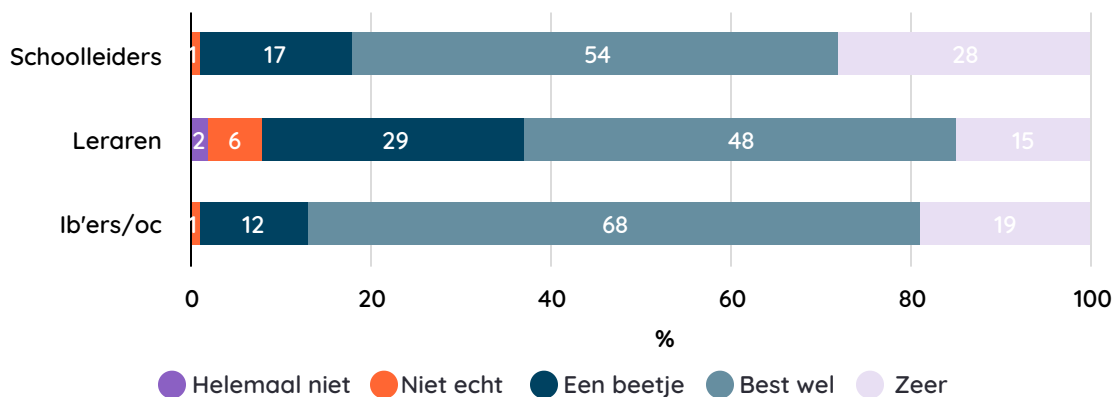
Belang om evidence-informed te werken in onderwijs

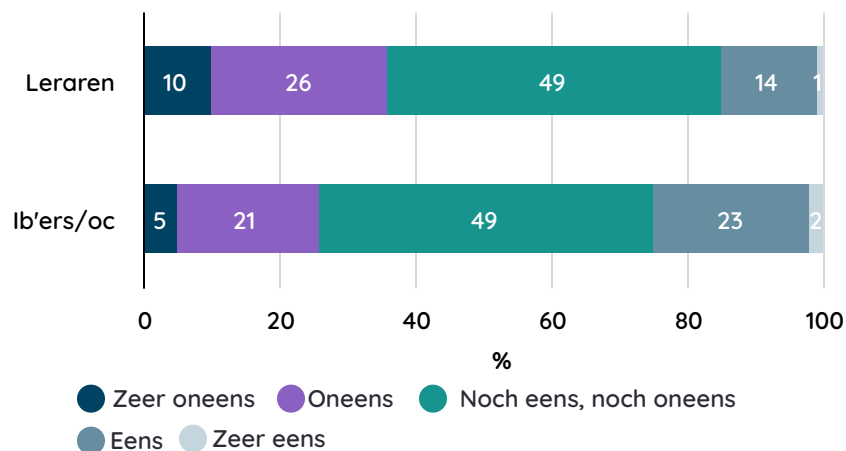
... wordt evidence-informed werken gestimuleerd

Motivatie om evidence-informed te werken in het onderwijs

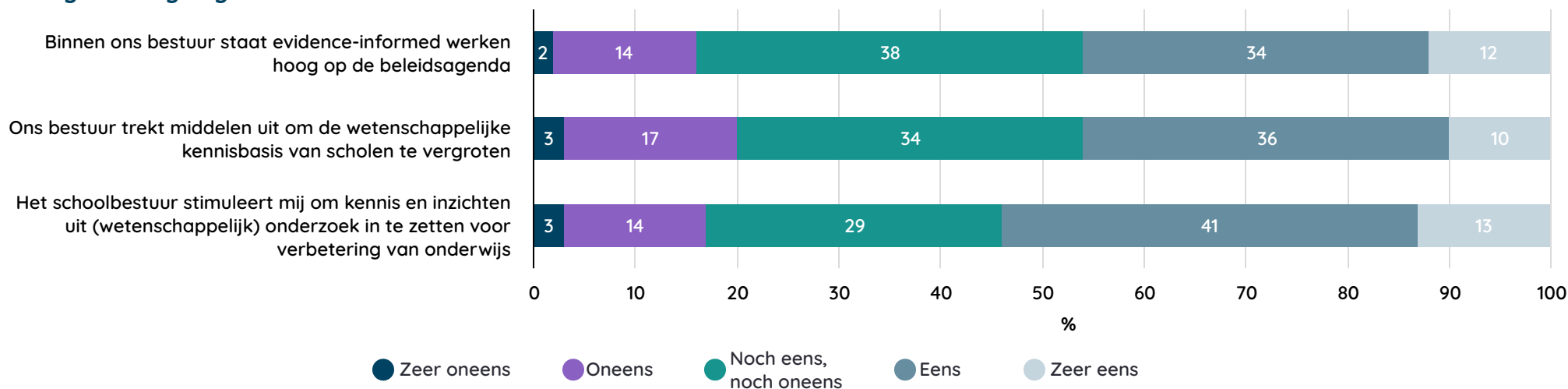

... zijn de randvoorwaarden voor evidence-informed werken op orde

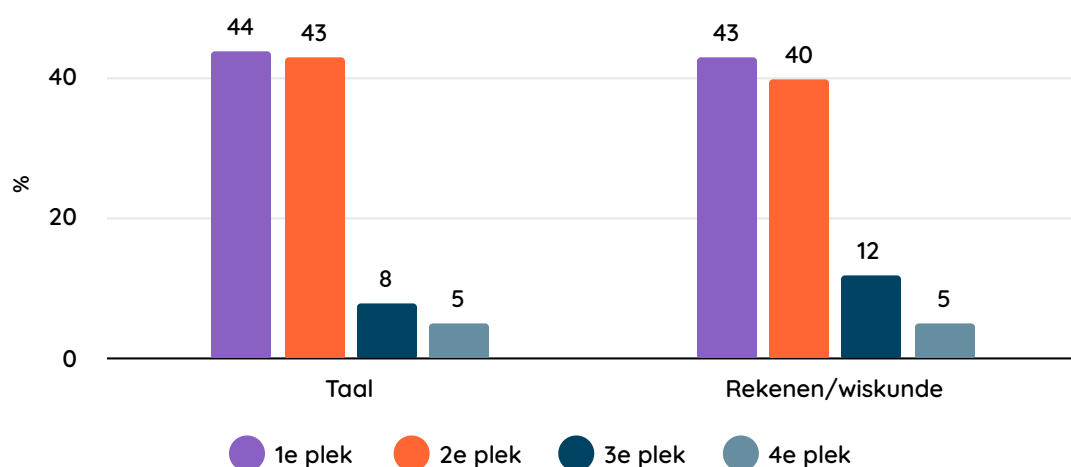
Enquête resultaten

Stellingen voorgelegd aan schoolleiders

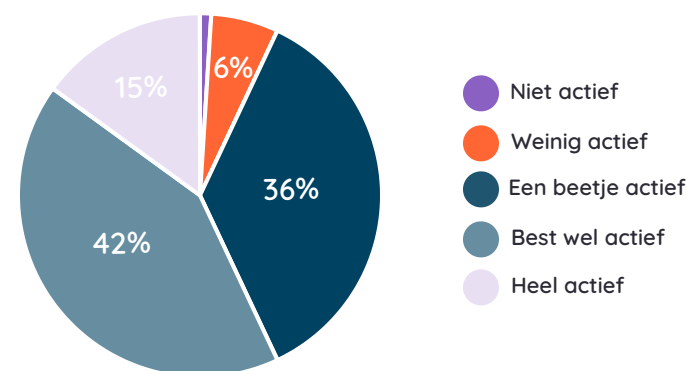

Gedrag

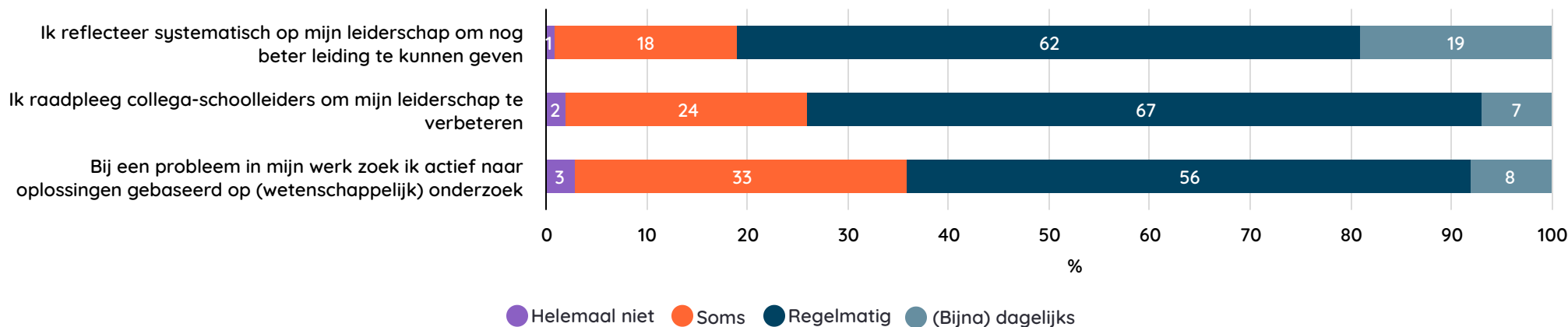
Toepassing van evidence-informed werken op basisvaardigheden

Stimulerende rol van schoolleiders t.a.v. evidence-informed werken

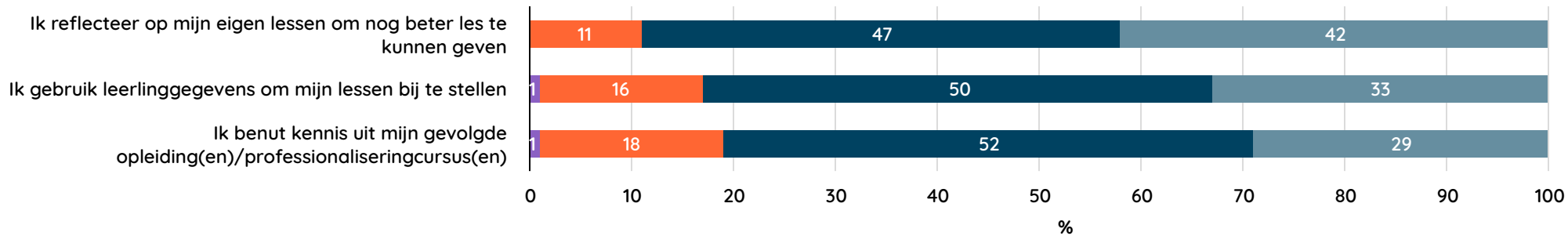

Toepassing van evidence-informed werken door schoolleiders

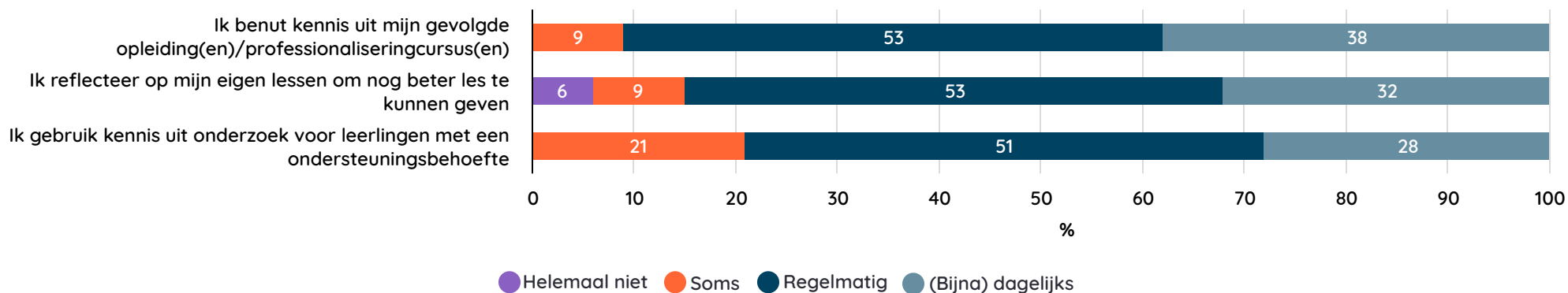

Enquête resultaten

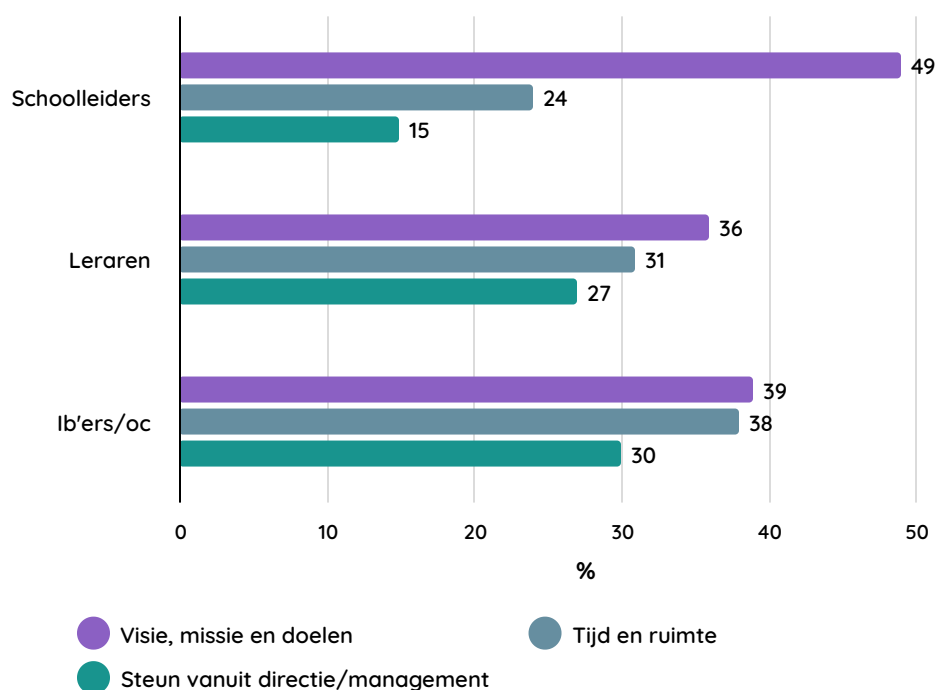
Toepassing van evidence-informed werken door leraren

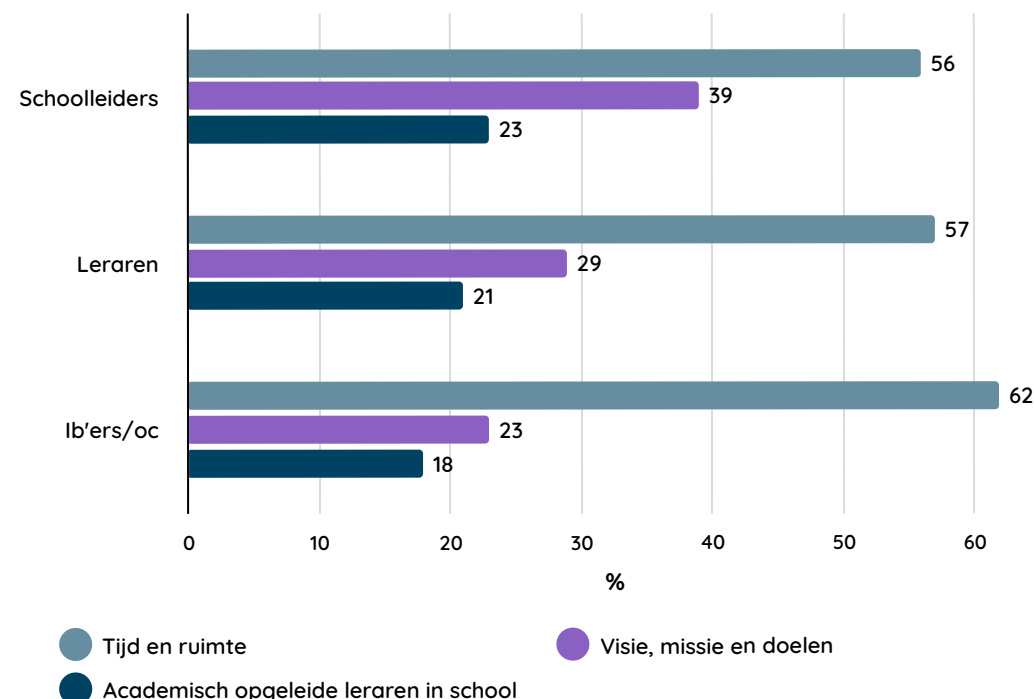
Toepassing van evidence-informed werken door ib'ers/oc

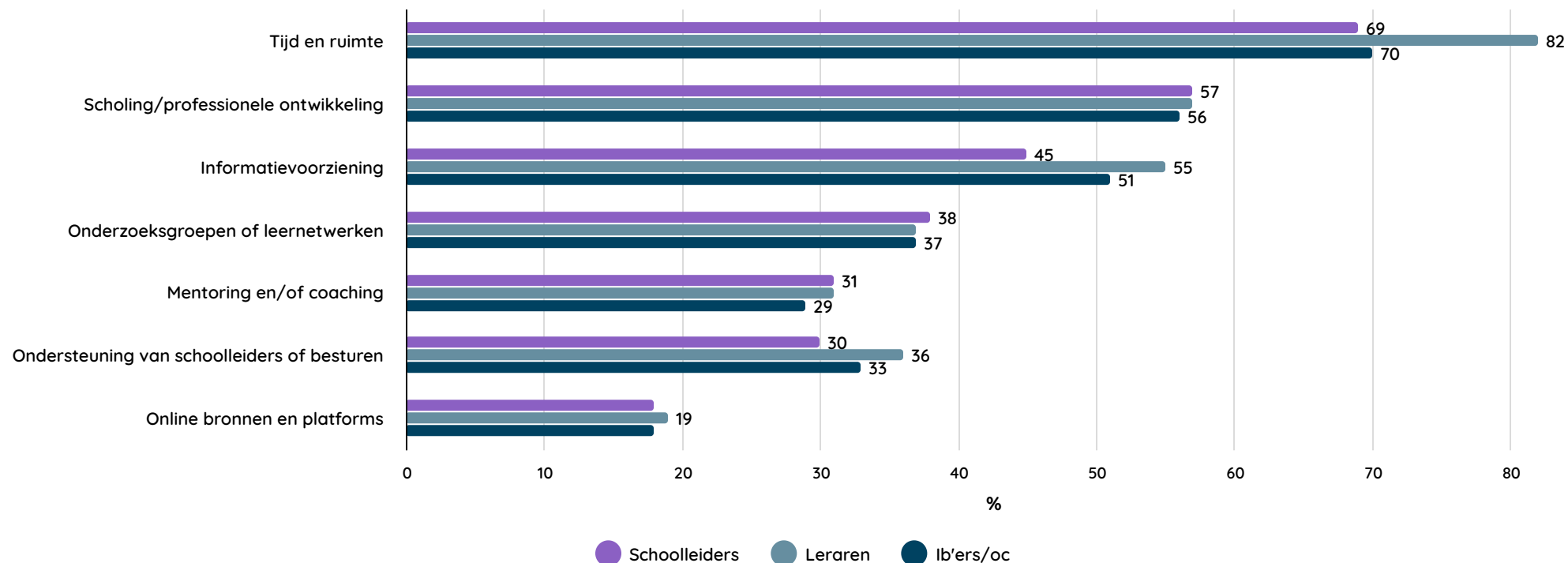
Succesfactoren evidence-informed werken

Knelpunten evidence-informed werken

Gewenste kennis- en ondersteuningsbehoeften om meer evidence-informed te werken

Resultaten verdiepende contrastgesprekken

1. Er zijn **verschillen tussen onderwijsprofessionals in kennis en vaardigheden** t.a.v. evidence-informed werken. **Scholen** zijn hier meer of minder ver in gevorderd.
2. Op **conceptueel niveau** bestaat er soms **verwarring** over de betekenis van evidence-informed werken en wordt benadrukt dat ook 'gezond verstand' en 'intuïtie' van belang zijn bij onderwijskundige beslissingen. Dit is juist onderdeel van de **'praktijkkennis'** die inherent onderdeel vormt van evidence-informed werken.
3. Evidence-informed werken wordt gezien als een **aanvulling** en **uitbreiding** van de bestaande manier van werken in het onderwijs.
4. Het **belang** van evidence-informed werken wordt **breed onderschreven**, maar komt nog niet op alle **scholen** terug in de professionele leercultuur. Op **scholen met collectieve leerteams** wordt doorgaans systematisch en cyclisch gewerkt aan onderwijsverbetering door gebruik te maken van kennis en inzichten uit wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek en data.

Bevorderlijke factoren voor evidence-informed werken:

Aandacht voor evidence-informed werken in de opleiding en (na)scholing van leraren, een academische werk- en denkcultuur op school, ondersteunende structuur, (structurele) subsidiegelden en een visie en missie vanuit bestuur en/of schoolleiding.

Belemmerende factoren voor evidence-informed werken:

Tijd en ruimte, tekort aan onderzoeksvaardigheden bij onderwijsprofessionals, **kloof** tussen wetenschap en praktijk en **tijdelijke subsidies**.

Kennis- en ondersteuningsbehoeften om evidence-informed werken naar een hoger plan te tillen:

Meer aandacht voor evidence-informed werken in de lerarenopleidingen, structurele vormen van financiering, opleiden en aannemen van aparte functionarissen binnen de school en een grotere verantwoordelijkheid van besturen en directies hierbij.

Conclusies

Evidence-informed werken krijgt (voorzichtig) voet aan de grond

- **Schoolleiders** zijn **beter op de hoogte** van evidence-informed werken en passen dit meer toe dan intern begeleiders/ondersteuningscoördinatoren en vooral leraren. **Leraren** zijn ook **minder tevreden** over de ondersteuning en randvoorwaarden die hun school hiervoor biedt. Hierbij past de kanttekening dat een deel van de **onderwijsprofessionals** zich **niet bewust** is van het feit dat ze **evidence-informed werken**.
- Evidence-informed werken is in het **po** en **go** **meer ingeburgerd** dan in het vo.
- Evidence-informed werken wordt **meer toegepast** bij **taal** en **rekenen-wiskunde** dan bij burgerschap en digitale vaardigheden.

Diverse knelpunten

- Het **gebrek aan tijd** en **ruimte** is het meest genoemde knelpunt bij evidence-informed werken, naast het ontbreken van academisch opgeleide leraren in de school, het gebrek aan directe samenwerking tussen onderzoekers en onderwijsprofessionals.

Meerdere succesfactoren

- De **visie, missie en doelen vanuit bestuur** en **schoolleiding** is de meest genoemde succesfactor, naast steun vanuit de directie of het management, de professionaliteit van het schoolteam en de samenwerking binnen het schoolteam.

! Discussie

- De **reeds opgebouwde landelijke kennisinfrastructuur** heeft eraan bijgedragen dat **evidence-informed werken** al enige **bekendheid** in het **funderend onderwijs** heeft.
- Voor de legitimering van **beleid** op het gebied van de stimulering van **evidence-informed werken** in het **onderwijs** is **onderbouwing** nodig uit **onderzoek**.
- Tussen gebruikmaking en waardering van kennis, praktijk en context, de **drie bouwstenen** van **evidence-informed werken**, kan in het **keuzeproces spanning** bestaan: wat geeft na wikken en wegen de doorslag? Dit kan dilemma's opleveren, waarbij **geen** van de **drie bouwstenen genegeerd** kan worden zonder het risico te lopen op ineffectieve of niet-passende onderwijskundige beslissingen.
- Gebruikmaking van de **best beschikbare kennis** uit **wetenschappelijk onderzoek** in onderwijskundige besluitvorming vraagt van onderwijsprofessionals om **kwaliteit van onderzoek** te kunnen **beoordelen**.
- Een **slimme** en **veelzijdige mix** van **(beleids)maatregelen** en **activiteiten** (van bovenaf en onderop) is nodig om **evidence-informed werken** verder te **stimuleren**.

Aanbevelingen

Leraren:

- Pak professionele ruimte en zelfregie bij evidence-informed werken

Schoolleiders en besturen:

- Formuleer een visie en missie, waarmee een structuur en cultuur van evidence-informed werken worden bevorderd
- Bevorder de professionele leercultuur waarin evidence-informed werken een rol heeft
- Creëer randvoorwaarden in tijd, ruimte en financiële middelen
- Maak verbindingen tussen wetenschap en schoolpraktijk
- Stimuleer samenwerking tussen onderwijsprofessionals van diverse scholen
- Toon onderwijskundig en gespreid leiderschap
- Beleg evidence-informed werken bij 'intermediaire functionarissen', zoals een onderzoekscoördinator
- Maak evidence-informed werken onderdeel van loopbaanontwikkeling

Overheid:

- Bouw de landelijke infrastructuur verder uit
- Versterk de initiële en post-initiële opleidingen voor onderwijsprofessionals, door daarin aandacht te reserveren voor evidence-informed werken
- Richt het stimulerend toezicht in op evidence-informed werken
- Blijf (door)ontwikkeling van evidence-informed werken volgen